

Шевчук Олександр Володимирович

COVID-19 як інструмент гібридного впливу РФ на європейську систему міжнародних відносин

УДК 327.82

DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616-2020-2-168-176>

Шевчук Олександр Володимирович
доктор політичних наук, професор,
декан факультету політичних наук
Чорноморського національного
університету
імені Петра Могили
вул. 68 Десантників, 10,
Миколаїв, Україна

У статті детально розглянуто і проаналізовано кореляцію зовнішньополітичного курсу Російської Федерації в умовах поширення у світі пандемії COVID-19.

Наразі, коли Європа й весь світ постали перед проблемою поширення пандемії COVID-19, РФ, використовуючи процес закриття країн Європи на карантин й забезпечення національних кордонів шляхом закриття політико-географічного простору, намагається зсередини розхитати європейську єдність і досягти власних зовнішньополітичних цілей.

Виокремлюються два виміри стратегії РФ щодо європейської системи міжнародних відносин. Якщо зовнішньополітичний має на меті, використовуючи проблеми, з якими зіткнулись країни Європи, протидіючи розповсюдженню коронавірусу, дестабілізувати стійкі зв'язки міжнародної взаємодії європейських країн і дискредитувати дієвість інституцій ЄС, то внутрішньополітичний – в умовах падіння рейтингу президента РФ В. Путіна необхідно показати Росію своєрідним «островом стабільності» на противагу Європі, де країни залишилися наодинці перед лицем небезпеки з боку поширення пандемії COVID-19. Інструментами цієї стратегії виступає економічна «допомога» РФ країнам Європи, зокрема Італії, та потужний інформаційний супровід цього процесу.

Обґрунтовано й доведено, що прагнення РФ має суто вузькі зовнішньополітичні цілі: поліпшення внутрішньої економічної ситуації через використання гібридного впливу, а саме – домогтися зняття економічних санкцій і розширити свій детермінуючий вплив у системі міжнародних координат Європи. Зазначено, що каталізатором активізації діяльності РФ у системі європейських відносин стала паливна війна із Саудівською Аравією, яка досить сильно знецінила російську національну валюту й відповідно суттєво зменшила надходження до бюджету РФ. Охарактеризований зовнішньополітичний курс Росії і щодо інститутів багатосторонньої дипломатії, зокрема ООН і G 20. Визначено, що прагнення російської сторони ініціювати прийняття міжнародних документів має елементи маніпулятивного впливу. Зокрема, проєкт резолюції РФ під виглядом «декларації про солідарність» у протидії COVID-19 містив вимогу про скасування міжнародних санкцій. Аналогічна теза відстоювалась російським президентом В. Путіним і під час саміту G 20, який відбувся у форматі відеоконференції.

Сучасні події засвідчують збереження імперського складника в зовнішньополітичній стратегії РФ як визначальної.

Ключові слова: COVID-19, зовнішньополітична стратегія РФ, гібридний вплив, паливна війна, інформаційна операція, санкції.

Вступ. На сучасному етапі в контексті світових трансформаційних процесів, пов'язаних із глобалізацією, виникненням глобальної взаємозалежності, новими протиріччями політичного й соціально-економічного розвитку, сформувалась низка явищ, яка вплинула на переосмислення поняття «безпека». Подібна переоцінка знайшла відображення в тому, що до сфери безпеки стали відносити не лише традиційні, військово-стратегічні питання, але також і нетрадиційні загрози безпеці, переважно невійськові загрози, пов'язані із процесами глобалізації та зростаючої взаємозалежністю країн у світовій системі. І проблема зі сфери нетрадиційних загроз, як засвідчує поширення COVID-19, може дестабілізувати всі виміри різномірних систем безпеки. Водночас, незважаючи на транснаціональний характер, нетрадиційні загрози, виклики та ризики безпеки, вийшовши за межі національних держав і сприймаючись як глобальне явище, найбільш чітко простежуються на регіональному рівні, що і собі засвідчує динамізацію процесу регіоналізації.

Мета та завдання. Метою статті є структурування й визначення інструментів зовнішньополітичного курсу РФ щодо європейської системи міжнародних відносин в умовах карантинних заходів, висвітлення використання РФ пандемії COVID-19 як інструменту гібридного впливу.

Результати. Наразі, коли Європа і весь світ постали перед проблемою поширення пандемії COVID-19, Росія, використовуючи процес закриття країн Європи на карантин й забезпечення національних кордонів шляхом зачинення політико-географічного простору, намагається зсередини розхитати європейську єдність і досягти власної зовнішньополітичної мети.

Ця проблема має й суто внутрішньополітичний вимір. Зокрема, в умовах падіння рейтингу президента РФ В. Путіна (за даними опитування Левада-центру нову норму, яка дозволяє В. Путіну після 2024 р. бути обраним ще на два терміни, схвалюють 48% опитаних, не схвалюють – 47%. Водночас бачити В. Путіна на посту президента й після 2024 р хотіли б 46% респондентів (проти 54% у липні 2019 р.), а не хотіли б – 40%. [1]),

російському керівництву необхідно показати Росію своєрідним «островом стабільності» на противагу Європі, де країни залишились наодинці перед лицем небезпеки з боку поширення пандемії COVID-19, саме ця теза постійно педалюється й російськими чиновниками, й російськими ЗМІ. Саме цим можна пояснити досить довге замовчування, якщо не приховування, російським керівництвом проблеми поширення коронавірусу на теренах РФ.

У російських соціальних мережах поширюються домисли про особливі гени жителів Росії і їх сильний імунітет, унаслідок цього багато хто, включно з елітою, впевнені, що COVID-19 їх не зачепить. Водночас у Росії триває спалах пневмонії. Незважаючи на те, що президент РФ В.Путін 25 березня запровадив тривалі канікули до 30 квітня у зв'язку з коронавірусом (зокрема на невизначений час відклав голосування щодо змін у конституції й надав усім тиждень сплаченої відпустки [2]) абсолютно зрозуміло, що визначальна установка Кремля, як зазвичай, полягає в тому, щоб використати кризу для отримання дипломатичних переваг у боротьбі проти Заходу. Необхідно також зазначити, що відповідальність за прийняття непопулярних рішень президент РФ переклав на мера Москви С. Собяніна і прем'єр-міністра М. Мішустіна. Прем'єр очолив Координаційну раду з боротьби з коронавірусом, а С. Собянін став керівником робочої групи Держдуми із цього ж напрямку. Сам же президент принципово не бажає, щоб із його ім'ям асоціювалось прийняття непопулярних рішень в умовах падіння рейтингу. Це знайшло відображення й у другому зверненні президента РФ 2 квітня. У ньому відповідальність більшою мірою у протидії поширенню COVID-19 була покладена на керівників регіонів РФ [3].

Визначальним чинником, який підштовхнув РФ до активізації гібридного впливу щодо системи відносин в Європі стало розгортання паливної війни Росії із Саудівською Аравією. Саме ж розгортання війни в умовах поширення пандемії виступило детермінуючим чинником щодо додатково тиску на російський бюджет і так обтяжений дією системи санкцій, запроваджених проти РФ країнами Європи і світу.

5 березня країни ОПЕК погодили додаткове обмеження видобутку нафти на 1,5 млн. барелів на добу через падіння попиту на неї внаслідок запровадження у світі карантинних заходів, пов'язаних із пандемією коронавірусу. Прогнозувалось, що 6 березня до угоди приєднається РФ. Але сторонам не вдалось домовитись про продовження наявної або укладення нової угоди.

Прес-секретар «Роснафти» М. Леонтьєв заявив, що угода з Організацією країн-експортерів нафти про зниження видобутку нафти не відповідала інтересам РФ. «Усі обсяги нафти, які добу-

вали внаслідок неодноразового продовження угоди ОПЕК, повністю й досить швидко заміщались на світовому ринку обсягами американської сланцевої нафти», – заявив М. Леонтьєв. За його словами, окрім США, є й інші країни, які перебувають «за периметром» угоди ОПЕК і готові нарощувати нафтовидобуток, тому «з погляду інтересів Росії, ця угода просто позбавлена сенсу» [3].

До 1 квітня між країнами-членами ОПЕК та партнерами організації, зокрема Росією, продовжує діяти домовленість про скорочення обсягів нафтовидобування на 1,7 млн. барелів на добу. Після цього всі обмеження знімуть.

Позиції двох провідних країн на нафтовому ринку пояснювалися, з одного боку, прагненням Саудівської Аравії скоротити виробництво, щоб компенсувати зниження попиту через коронавірус, а з іншого – Росія виступила проти скорочення, оскільки її бюджет більш стійкий до низьких цін на нафту. Таким чином РФ прагне скористатись ситуацією для усунення конкурентів. Окрім того, таке позиціонування РФ щодо цього питання можна розглядати як своєрідну помсту США за їх жорстку позицію щодо проєкту «Північний потік 2».

Після зриву угоди найбільший виробник нафти Саудівська Аравія оголосила про цінову війну і про те, що у квітні збільшить видобуток «чорного золота». Державна компанія Saudi Aramco запропонувала покупцям нафти найбільші знижки за останні 20 років й обіцяла збільшити видобуток більш ніж на 2 млн. барелів на день, із нинішніх 9 млн. до 12 млн. барелів на день [5]. Причому знижки були запропоновані Європі (25 дол. за барель), яка є традиційним ринком збуту російської нафти, а також іншим регіонам світу, де позиції російських нафтодобувних кампаній є досить потужними [6].

Результати паливної війни мали два взаємопов'язані виміри:

1. Глобальний. Зокрема всесвітнім днем падіння цін на нафту стало 9 березня. Після того, як РФ та Саудівська Аравія не дійшли згоди щодо скорочення видобування нафти, вартість палива впала одразу на 30%: нафта марки Brent знецінилась із 50 до 30–36 дол. за барель. Згодом ціни начебто підросли, однак увесь березень нафта просто знецінювалась, й у квітні до 50 дол. уже не повернулась. 31 березня Brent коштував 23 долари (американський сорт WTI – 20, ще менше), між іншим, ще рік тому нафту купували за 70 дол. За даними видання Bloomberg, яке є одним із провідних постачальників фінансової інформації для професійних учасників фінансових ринків, ціна на нафту становитиме близько 20 дол., є прогнози і про ціну у 5 дол. за барель [7].

2. Національно-державницький. Головною «жертвою» нафтової війни, яка розгорнулась,

стала російська економіка. Російський бюджет наповнюється передусім нафтодоларами з розрахунку 42 дол. за барель [8].

Імовірні втрати російського бюджету від раптового падіння цін на нафту можуть перевищити 50 млрд. дол. на рік. Такий прогноз озвучив віцепрезидент російської компанії «Лукойл» Л. Федун. Він підкреслив: «Падіння ціни нафти після провалу переговорів з ОПЕК може призвести до втрат для Росії у 100–150 млн. дол. на день, тобто 36,5–54,8 млрд. на рік [9].

«Російська економіка втратить величезну частину прибутку. Бюджет постраждає. Пенсії постраждають. Охорона здоров'я, освіта, соціальні послуги постраждають», – так лаконічно описав наслідки експерт фонду «Вільна Росія» І. Заславський [10].

Додатковим детермінуючим чинником щодо енергетичного протистояння між РФ та Саудівською Аравією виступила позиція США. За повідомленням The Wall Street Journal із посиланням на джерела в Білому домі адміністрація президента США Д. Трампа розглядає можливість введення санкцій проти Росії через її вихід з угоди ОПЕК, що спричинило обвал цін на нафту [11]. 19 березня за повідомленням інформаційного агентства Reuters президент США Д. Трамп підкреслив, що США втрутяться в цінову війну між Росією й Саудівською Аравією в «належний час». На його думку, низькі ціни на бензин вигідні американським споживачам, хоч і завдають шкоди нафтовій галузі [12].

Прогнозуючи всі можливі наслідки для стану російської економіки й намагаючись «зберегти обличчя» на міжнародній арені, президент РФ В. Путін звинуватив Саудівську Аравію у спричиненні кризи.

Риторика виступу російського лідера цілком відображала маніпулятивний підхід щодо обґрунтування зовнішньополітичних цілей РФ, характерний для Росії, зокрема й у відносинах з Україною. Президент РФ звинуватив Саудівську Аравію у кризі. За твердженням В. Путіна, причина обвалу цін на нафту – вихід Саудівської Аравії з угоди ОПЕК+, збільшення видобутку й готовність цієї країни надати знижки на нафту, щоб «позбутись конкурентів, які видобувають сланцеву нафту». Він зазначив, що Росія такої мети не ставить і хоче враховувати інтереси всіх партнерів [13].

У відповідь глава МЗС Саудівської Аравії Фейсал бін Фархан заявив, що розраховує на те, що Росія ухвалить правильне рішення й погодиться на скорочення нафтовидобутку, повідомила інформаційна агенція SPA. Також міністр «висловив подив» щодо того факту, що Росія вважає однією із причин падіння цін на нафту вихід королівства з угоди ОПЕК+ [13].

Уже 9 квітня, можливо, відбудеться відеозасідання країн ОПЕК+, які збираються обговорити скорочення видобутку нафти на 10 млн. барелів

на добу. Видання Bloomberg із посиланням на свої джерела запевняє, що до участі в переговорах були запрошені 7 країн (Аргентина, Бразилія, Норвегія, Колумбія, Єгипет, Індонезія, Тринідад і Тобаго), які не є країнами-учасницями групи [14].

Окрім того, незабаром планується засідання країн «G 20», де міністри енергетики намагатимуться виробити рішення щодо роботи в період кризи.

Водночас, за повідомленням Financial Times, США й Канада вже розпочали переговори щодо введення мит на нафту, яка імпортується з Росії й Саудівської Аравії [15]. У цьому контексті необхідно зазначити, що президент США Д. Трамп висунув такий ультиматум Росії й Саудівській Аравії: якщо дві країни не зможуть домовитись і стабілізувати ціни на «чорне золото», США введуть «значні мита на імпорту нафту» [16].

Логічно, що така жорстка позиція США й Канади пов'язується із прагненням захистити власні нафтовидобувні галузі, особливо в період кризи, викликаній поширенням у світі пандемії COVID-19. Але також це засвідчує надзвичайну залежність економіки Росії від цін на нафту, й це є дієвим важелем впливу щодо кореляції її зовнішньополітичних акцій на міжнародній арені. Цей чинник і надалі залишатиметься детермінантою зовнішньої політики РФ, оскільки, відповідно до звіту Управління енергетичної інформації Міненерго США (EIA), оприлюдненому 7 квітня, середня ціна нафти марки Brent у 2020 р. становитиме 33 дол. за барель порівняно з березневим прогнозом у 43 дол. за барель [17].

Під тиском економічної ситуації й жорсткої позиції країн-членів ОПЕК, а також США учасники організації країн-експортерів нафти та її партнери 9 квітня досягли компромісу в питанні зниження обсягів видобутку нафти, щоб не допустити подальшого падіння цін на світовому ринку [18].

Водночас, за повідомленням інформаційного агентства Reuters, ціни на нафту впали через сумніви в тому, що угоди між ОПЕК+ із рекордного скорочення поставок нафти буде достатньо, щоб компенсувати падіння світового попиту на паливо, викликане пандемією коронавірусу [19].

Екс-міністр закордонних справ України П. Клімкін, коментуючи результати домовленостей, підкреслив: «Нова угода про скорочення видобутку нафти є найгіршою, фактично потрібною енергетичною поразкою Росії за 20 років» [20]. «Формально всі зменшили видобуток на 23%, але Саудівська Аравія за останній місяць свідомо його збільшила, поряд з агресивним зниженням цін, тому фактично виграла для себе бонус в 1 млн. барелів. Погодьтеся, непогано», – підкреслив він [20].

Хоча прес-секретар президента РФ Д. Песков вважає таке: «Вчинки, на які пішла Москва, – це не програв: виграла світова економіка» [21].

Перебуваючи в ситуації, з одного боку, внутрішньополітичного цейтноту, викликаного необхідністю прийняття непопулярних карантинних заходів, а з іншого боку – зовнішньополітичного, спричиненого різким падінням ціни на нафту й тиском із боку США, РФ намагається використати пандемію COVID-19 для руйнації єдності ЄС, із метою отримання політичних дивідендів у вигляді зняття санкцій з і так обтяженої нафтовою кризою національної економіки.

Засоби реалізації цього зовнішньополітичного курсу є продовженням гібридних дій РФ на міжнародній арені. Так, зокрема в російських ЗМІ активно поширюються тези щодо кризи ЄС в умовах карантину.

Ілюстративною в цьому контексті є публікація на сайті Російської ради з міжнародних справ матеріалу К. Денисенко «Коронавірус: час смерті Євросоюзу» [22]. Характеризуючи стан справ у ЄС в умовах ужитих карантинних заходів, автор підкреслює: «Страх перед коронавірусом і загальна паніка змусили забути про Шенгенський кодекс – основу європейського співробітництва. Один за іншим прихильники євроінтеграції закрили свої кордони під оглушливе мовчання наднаціональних інститутів ЄС» [22]. І хоча РСМД позиціонує себе як некомерційну організацію у сфері зовнішньої політики й міжнародних відносин, тим не менше до складу засновників організації входять – МЗС Росії, Міністерство освіти та науки Росії, РАН, РСПП, інформаційне агентство «Інтерфакс». Показовим є склад президії РСМД: прес-секретар Президента РФ Д. Песков, заступник міністра закордонних справ РФ І. Моргулов, керівник МЗС Росії в 1998–2004 рр. І. Іванов тощо.

Російський інформаційно-аналітичний портал «RuBaltic.Ru» зі штаб-квартирою в Калінінграді, орієнтований передусім на країни Балтії, таким чином висвітлює ситуацію у країнах ЄС: «Європа перетворилась на головного у світі розповсюджувача коронавірусу. Тоді як Китай здебільшого вправся зі спалахом нового захворювання, а Росія та інші пострадянські країни успішно борються з поширенням коронавірусу, на європейців у світі все більше дивляться як на дивних. Особливо слабо й безпорадно в екстремній ситуації виглядають структури ЄС, які просто впали у прострацію. Епідемія коронавірусу ставить питання про майбутнє Євросоюзу руба: чи зможе далі діяти цей проєкт, якщо він настільки очевидно не здатний відповідати на виклики часу?» [23].

Класичним прийомом у цьому вимірі є залучення до «розгону» в ЗМІ, а відповідно й у масовій свідомості російського суспільства думок іноземних експертів. Зокрема інформаційний портал «Євразія. Експерт» оприлюднив інтерв'ю з італійським експертом Ф. Джубілі, який є викладачем Університету Фортунато в Беневенто. В інтерв'ю росій-

ському виданню Ф. Джубілі наголосив: «В Італії дуже розчаровані поведінкою Європейського союзу, який залишає нас на самоті перед обличчям надзвичайної ситуації з коронавірусом. У чому сенс ЄС, якщо навіть у тяжкі часи він не допомагає такій країні, як Італія, яка є однією із країн-засновників і третьою країною за чисельністю населення?» [24]. Необхідно підкреслити, що Університет Фортунато є приватним вищим навчальним закладом, заснованим у 2006 р. У період 2016–2017 н. р. у ньому навчалось 218 студентів [25].

Таким чином, актуалізувавши розгляд проблеми протидії поширенню коронавірусу країнами ЄС, Росія використала цю ситуацію з метою мобілізації населення навколо «сильного лідера» й, надаючи допомогу Італії, прагне досягти якщо не зняття санкційного режиму, то хоча б його пом'якшення в умовах економічної кризи.

Російська «допомога» Італії в боротьбі з коронавірусом виявилась черговою пропагандистською акцією. Так сталося, що епіцентром поширення коронавірусної інфекції COVID-19 є індустріальна Падуанська долина, яка об'єднує Ломбардію, Венето та Лігурію. А політики, котрі були обрані від цих регіонів, послідовно висловлюють відверто проросійську позицію.

Зокрема, партія «Ліга», яка була при владі впродовж 2018–2019 рр., а також регіональні ради Ломбардії та Венето неодноразово критикували санкційний режим ЄС щодо РФ (і мали фінансову підтримку від російської влади). Лідер політичної партії «Ліга», ексвіцепрем'єр М. Сальвіні, заявив про можливість виходу країни з ЄС через зволікання в наданні допомоги з подолання епідемії коронавірусу [26].

Водночас, за повідомленням одного з найвпливовіших видань Італії La Stampa 80%, російська допомога Італії є непридатною для боротьби з COVID-19. Росія прислала країні обладнання для дезінфекції територій та іншу схожу спецтехніку, тоді як Китай, наприклад, – медичні маски й апарати ШВЛ, зазначає видання. Занепокоєння італійських експертів також викликає і склад російської делегації – це військові, а операцію координує Міністерство оборони Росії, а не Міністерство охорони здоров'я. Усі військові мають високі звання: генерали, полковники, майори, і «вільно пересуваються територією Італії, в декількох кроках від баз НАТО». Окрім того, Середземномор'я – як Східне, так і Центральне – зона боротьби за гегемонію в Сирії і в Лівії, – підкреслює La Stampa [27].

Водночас, якщо стаття про сумніви в доцільності російської допомоги Італії та дійсних цілей цієї допомоги була надрукована наприкінці березня, то вже на початку квітня редакція газети La Stampa висловила обурення щодо тиску на видання після публікації цих матеріалів. Відповідна заява була розміщена на сайті видання. «Справжнє залякування журналістів із боку РФ ще раз підтверджує

функціонування інструментів, за допомогою яких Росія контролює інформацію. І спроба експорту цих методів за межі РФ в Італію і Європу є неприйнятною», – зазначається в заяві [28].

Саме поширюючи інформацію в такому ракурсі, РФ прагне покращити свій імідж в очах європейців як дружньої країни, а в очах російського суспільства – артикулювати позицію щодо «миротворчої» діяльності Росії на противагу країнам Заходу. Ще однією опорою в інформаційній спецоперації Росії стало поширення у ЗМІ тези про вдячність італійців РФ. Зокрема за принципом віяла спочатку в російських, а надалі і в частині європейських інформаційних видань була поширена теза про прагнення членів незалежної культурної асоціації імені Л. Толстого з міста Мулаццано у провінції Ломбардія на півночі Італії поставити пам'ятник російським військовим фахівцям, які приїхали у країну для надання допомоги в боротьбі з поширенням коронавірусу [29].

Отже, «гуманітарна місія» з чотирнадцяти літаків стала, можливо, найефективнішою міжнародною спецоперацією, яку провело Міноборони РФ, скориставшись проблемами та розгубленістю інституцій ЄС перед обличчям пандемії. Одне із провідних німецьких видань *Der Spiegel* зауважувало: «Росія та Китай використовують у своїх інтересах помилки Європи, допущені в умовах кризи, спричиненої поширенням коронавірусу» [30].

Необхідно зазначити, що об'єктом гібридного впливу РФ стала не лише Італія. Зокрема, 3 квітня Глава МЗС Польщі Я. Чапутович звинуватив Москву у використанні коронавірусної кризи для поширення дезінформації.

«Росія використовує кризу. Дезінформаційна активність Росії дуже виразна. Вона має пропагандистський характер і це непокоїть членів Альянсу. Прикладом може бути використання дезінформації щодо нашої країни» – зазначив він, нагадавши про поширені Кремлем фейки про те, що Польща заблокувала проліт над своєю територією російського літака з допомогою для Італії [31].

Зі свого боку у звіті канадської парламентської комісії з питань національної безпеки та розвідки зазначається: «Росія бере участь у впливі на політичну систему Канади для втручання у процес прийняття рішень урядом та на зміну громадської думки» [32].

У звіті *East Stratcom*, спеціального підрозділу Європейської служби зовнішніх дій, до мандату якого належить розвінчання фальшивих новин із Росії, зазначалось, що в період 22 січня–27 березня було зафіксовано понад 150 випадків прокремлівської дезінформації про COVID-19. «Деякі держави й підтримувані державою суб'єкти прагнуть використати кризу суспільної охорони здоров'я для просування геополітичних інтересів, часто безпосередньо кидаючи виклик авторитету Євро-

пейського Союзу та його партнерів», – підкреслив *East Stratcom* [33].

Готуючи таким чином підґрунтя для просування своїх зовнішньополітичних настанов, РФ перейшла в наступ у площині багатосторонньої дипломатії.

Зокрема 26 березня на саміті G 20, який відбувався у форматі відеоконференції, президент РФ В. Путін, наче відповідаючи на заклик генерального секретаря ООН А. Гутерреша, який напередодні зустрічі лідерів G 20 звернувся до них щодо зняття санкцій, які заважають доставці продовольства й медичної допомоги в різні країни, запропонував установити мораторій на економічні санкції щодо країн, які найбільше постраждали від пандемії коронавірусу. Водночас російський лідер підкреслив, що це нібито «<...> питання про життя і смерть людей, чисто гуманітарне питання» без жодного політичного забарвлення [34]. Президент РФ також розкритикував глобальні міжнародні організації та запропонував їх «реорганізувати». «Про глобальні міжнародні організації. Очевидно, що механізму автоматичної стабілізації під час настання кризових явищ у них немає. І тому потрібно ефективно та якомога швидше опрацювати й закінчити всі питання, пов'язані з їх реорганізацією», – зазначив В. Путін [34].

Паралельно із цим російська сторона 3 квітня на засіданні ГА ООН, яка відбувалась у режимі відеоконференції, запропонувала проєкт резолюції, який під виглядом «декларації про солідарність» із протидії COVID-19 містив вимогу про скасування міжнародних санкцій. Постійний представник України при ООН С. Кислиця, коментуючи спробу Росії провести через Генасамблею ООН проєкт резолюції щодо коронавірусу, підкреслив, що проєкт містить формулювання щодо скасування міжнародних санкцій. За твердженням українського дипломата, російська сторона демонструє великий професіоналізм у прагненні досягти своєї мети. «Москва розробляє багаторівневі та багатокрокові плани <...>. Частина «ковідного» плану Російської Федерації – використати коронавірус, щоб посилити протиріччя всередині Європейського Союзу й тим самим його розвалити, принаймні політично» – зазначив С. Кислиця [35].

Підтримав С. Кислицю й Надзвичайний і повноважний посол України в Туреччині у 2008–2016 рр. С. Корсунський, який, коментуючи модель поведінки РФ на міжнародній арені в умовах протидії поширенню коронавірусу, підкреслив: «Кремль буде використовувати пандемію коронавірусу не тільки для зняття міжнародних санкцій, а і для просування визнання Криму частиною Росії» [36].

Проєкт резолюції РФ який під виглядом «декларації про солідарність» у протидії COVID-19 містив вимогу про скасування міжнародних санкцій, був заблокований на засіданні ГА ООН Україною.

«Україна перервала так звану «процедуру мовчання» та заблокувала маніпулятивний проєкт російської резолюції в Генасамблеї ООН, який відкривав вікно можливостей для політичних маніпуляцій, зокрема, скасування санкцій», – зазначив постійний представник України при ООН С. Кислиця [37].

У резолюції, прийнятій ГА ООН 4 квітня, «Глобальна солідарність для боротьби з COVID-19» зазначається: «ООН підтверджує прихильність міжнародному співробітництву та центральній ролі ООН у глобальній відповіді на пандемію <...>. ООН зазначає необхідність дотримання всіх прав людини, запобігання дискримінації та ксенофобії». Крім того, документ закликає міжнародне співтовариство ділитись інформацією, науковими знаннями й досягненнями для боротьби з коронавірусом [38].

МЗС України оприлюднило заяву, в якій схвалило затвердження резолюції ГА ООН «Глобальна солідарність для боротьби з COVID-19» [38]. Водночас зовнішньополітичне відомство України чітко підкреслило: «Росія зухвало ігнорує заклик Генерального секретаря ООН до глобального перемир'я, продовжуючи збройні провокації та блокуючи доступ міжнародних організацій до окупованих територій України на тлі поширення COVID-19. Унесений Російською Федерацією проєкт резолюції – чергова спроба створити пропагандистське прикриття для своєї агресивної зовнішньої політики» [39]. Характеризуючи ж «ковідну» політику РФ, МЗС України зауважило: «Україна виступає проти намагань Російської Федерації скористатись скрутною гуманітарною ситуацією для уникнення міжнародно-правової відповідальності. Ці маніпуляції лише шкодять важливій роботі, яку здійснюють Генеральний секретар ООН та Організація Об'єднаних Націй у зміцненні співробітництва між державами в боротьбі проти COVID-19 та мінімізації його наслідків» [39].

Висновки. Отже, сучасні події в контексті використання РФ пандемії коронавірусу у своїх вузьких зовнішньополітичних цілях засвідчують збереження імперського складника в зовнішньополітичній стратегії РФ як визначальної. І якщо країна-лідер демократичного світу прагне об'єднати своїх союзників на підставі спільного сповідання ціннісних орієнтацій: безумовного дотримання прав і свобод людини і громадянина, вільної ринкової економіки, відповідності закону дій як влади, так і громадян країни, політичний плюралізм, свобода віросповідання тощо. Російська Федерація поєднує у своїх «об'єднавчих» зусиллях економічну допомогу (причому явно не на користь добробуту своїх громадян) із силовим сценарієм, який може бути у вигляді або гібридної війни, або погрози застосування сили. Діючи таким чином, Росія сповідує відповідну модель поведінки на міжнародній арені, «здобрюючи» це агресивною інформацій-

ною пропагандою. Прагнучи всілякими засобами закумуфлювати свої справжні цілі й позиціонує свій статус як «миротворця» та «благодійника» чи гаранта мирних домовленостей. Причому в цьому контексті є жорстка взаємопов'язаність зовнішньополітичного курсу із внутрішньополітичними наративами путінського режиму.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституционная поправка об обнулении сроков Путина расколола россиян. URL: <https://www.vedomosti.ru/society/articles/2020/03/26/826370-konstitutsionnaya-popravka>.
2. Срочное обращение Путина к россиянам из-за ситуации с коронавирусом от 25.03.2020. URL: https://www.youtube.com/watch?v=EkgP1gsQo_w.
3. Указ о мерах по обеспечению санитарно-эпидемиологического благополучия населения в связи с распространением коронавирусной инфекции. URL: <http://kremlin.ru/acts/news/63134>.
4. «Нафтовий скандал»: У РФ заявили, що угода з ОПЕК не відповідає її інтересам. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/03/9/657825/>.
5. Blas J., Di Paola A. Saudis Plan Big Oil Output Hike, Beginning All-Out Price War. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-03-07/saudis-plan-big-oil-output-hike-beginning-all-out-price-war>.
6. Su S., Blas J. Flood of \$25-a-Barrel Saudi Arabian Oil Is Headed for Europe. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-03-11/a-tsunami-of-25-a-barrel-saudi-arabian-oil-is-headed-for-europe>.
7. How Low Can Oil Go? One Forecast Sees \$5 a Barrel. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-03-19/how-low-can-oil-go-traders-see-crude-prices-heading-below-20>.
8. Росія і Саудівська Аравія обвалили ціни на нафту. Що відбувається? URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30478035.html>.
9. Крах ринку нафти: скільки втратить Росія від війни із саудитами. URL: <https://racurs.ua/ua/n134877-krah-rynku-nafty-skilky-vtratyt-rosiya-vid-viyny-iz-saudytamy.html>.
10. Постріл собі у ногу: Чи витримає економіка Росії падіння ціни на нафту та що це означає для України? *Експерту США*. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/nafta-rosia-ekonomika-5323264.html>.
11. U.S. Considers Intervention in Saudi-Russia Oil Standoff. URL: https://www.wsj.com/articles/u-s-considers-intervention-in-saudi-russia-oil-standoff-11584636054?mod=hp_lead_pos7.
12. Alper A., Gardner T. Trump says he will enter Saudi-Russia oil fray at appropriate time. URL: <https://www.reuters.com/article/us-global-oil-trump/trump-says-he-will-enter-saudi-russia-oil-fray-at-appropriate-time-idUSKBN216366>.
13. Путін запропонував ОПЕК+ скоротити нафтовидобуток. URL: <https://www.dw.com/uk/putin-zaproponuvav-opek-skorotyty-naftovydobutok/a-53015826>.
14. Blas J., Meyer H. Oil Producers Race for Output Deal With G-20 at Center Stage. URL: <https://www.bloombergquint.com/markets/oil-negotiators-race-for-global-pact-with-u-s-role-in-balance>.

15. US and Canada discuss putting tariffs on Saudi and Russian oil. URL: <https://www.ft.com/content/5f4704e9-0942-4707-97c0-eba79f4fcb8>.

16. Нефтяные войны: Трамп жестко пригрозил Саудовской Аравии и России. URL: https://enovosty.com/news_economy/full/604-tramp-zhestko-prigrozil-saudovskoj-aravii-i-rossii.

17. Short-Term Energy Outlook (STEO). April 2020. URL: https://www.eia.gov/outlooks/steo/pdf/steo_text.pdf.

18. Grant Smith and Javier Bla OPEC+ agrees on deep oil-output cuts to fight market slump. URL: <https://www.bnnbloomberg.ca/opec-agrees-on-deep-oil-output-cuts-to-fight-market-slump-1.1419740>.

19. Ціни на нафту впали після угоди ОПЕК+. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/tseny-neft-upali-sdelki-opek-1586503589.html>.

20. Климкин: Договоренность о сокращении добычи нефти – худшее поражение России за 20 лет. URL: <https://gordonua.com/news/politics/klimkin-dogovorennost-o-sokrashchenii-dobychi-nefti-hudsheeporazhenie-rossii-za-20-let-1495043.html>.

21. Россия отказалась признавать поражение в сделке ОПЕК+. URL: <https://lenta.ru/news/2020/04/10/ustupki/>.

22. Денисенко К. Коронавирус: время смерти Евросоюза. URL: <https://russiancouncil.ru/blogs/dkristiana/vremya-smerti-evrosoyuza/>.

23. Носович А. Коронавирус поставил под вопрос существование Евросоюза. URL: <https://www.rubaltic.ru/article/politika-i-obshchestvo/13032020-koronavirus-postavil-pod-vopros-sushchestvovanie-evrosoyuza/>.

24. Джубили Ф. Италия разочарована реакцией Евросоюза на коронавирус. URL: <http://eurasia.expert/italiya-razocharovana-reaktsiy-es-na-koronavirus/>.

25. Università degli Studi Giustino Fortunato. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Universit%C3%A0_degli_Studi_Giustino_Fortunato.

26. В Италии пригрозили выходом из Евросоюза из-за промедления в помощи по борьбе с коронавирусом. URL: <https://112.ua/mir/v-italii-prigrozili-vyhomom-iz-evrosoyuza-iz-za-promedleniya-v-pomoshhi-poborbe-s-koronavirusom-530835.html>.

27. Militari di Mosca acquistati nella foresta dell'esercito italiano, i timori di un'«occupazione» russa in Italia. URL: https://www.lastampa.it/topnews/primo-piano/2020/03/25/news/militari-di-mosca-acquistati-nella-foresteria-dell-esercito-italiano-i-timori-di-un-occupazione-russa-in-italia-1.38635908?fbclid=IwAR3hMvFXMX-PPKAO110tdkAje19tQV-HDQScDrf0EDriSw2hlhamw16OKV_I.

28. Le accuse di Mosca e la nostra risposta. URL: <https://www.lastampa.it/lettere/2020/04/03/news/le-accuse-di-mosca-e-la-nostra-risposta-1.38672825?fbclid=IwAR3nuZxugKxilppRJ898JIENXhhXIRo2rk9ONK7kmv0LkaGpuvBEkINhik>.

29. В Италии задумались о памятнике российским военным. URL: <https://lenta.ru/news/2020/04/06/monument/>.

30. Сарович А. Европа проигрывает битву образцов. URL: <https://www.spiegel.de/politik/ausland/coronakrise-europa-verliert-den-kampf-der-bilder-a-d2264aee-41aa-4c82-9fa6-9f6837b04079>.

31. Глава МЗС Польщі звинуватив РФ у використанні пандемії для поширення дезінформації. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2020/04/3/7108315/>.

32. Канада звинувачує Росію у використанні коронавірусу для дезінформації. URL: <https://www.polskieradio.pl/398/7856/Artykul/2476140>.

33. «ЄС скоро розвалиться»: РФ продовжує ширити фейки довкола пандемії – звіт. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2020/04/1/7108223/>.

34. Владимир Путин принял участие в экстренном саммите «Группы двадцати» 26 марта 2020 г. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=s-ahqb2es7U>.

35. Росія прагне використати COVID-19 щоб розвалити Європейський Союз – посол України в ООН. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/oon-ukraina-koronavirus/5359463.html>.

36. РФ хоче не лише зняти з себе санкції, а й добитись узаконення анексії Криму. *Дипломат*. URL: https://espresso.tv/news/2020/04/01/rf_khoche_ne_lyshe_znyaty_z_sebe_sankciyi_a_y_dobytys_uzakonennya_aneksiyi_krymu_diplomat.

37. Україна заблокувала в ООН маніпулятивну резолюцію Росії щодо COVID-19 – Кислиця. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2911141-ukraina-zablokuvala-v-oon-manipulativnu-rezoluciu-rosii-sodo-covid19-kislica.html>.

38. В первой резолюции, принятой с начала пандемии COVID-19, члены Генассамблеи призвали к солидарности в борьбе с вирусом. URL: <https://news.un.org/ru/story/2020/04/1375482>.

39. Коментар МЗС України щодо ухвалення проекту резолюції ГА ООН «Глобальна солідарність для боротьби з COVID-19». URL: <https://mfa.gov.ua/news/komentar-mzs-ukrayini-shchodo-uhvalennya-proyektu-rezoluciyi-ga-oon-globalna-solidarnist-dlya-borotbi-z-covid-19>.

REFERENCES:

1. Konstitutionnaja popravka ob obnulenii srokov Putina raskolola rossijan [Constitutional amendment to nullify Putin's terms split the Russians]. URL: <https://www.vedomosti.ru/society/articles/2020/03/26/826370-konstitutsionnaya-popravka>.

2. Srochnoe obrashhenie Putina k rossijanam iz-za situacii s koronavirusom ot 25.03.2020 [Putin's urgent appeal to the Russians because of the situation with the coronavirus of 03.25.2020]. URL: https://www.youtube.com/watch?v=EkgP1gsQo_w.

3. Ukaz o merah po obespecheniju sanitarnopjezidemiologicheskogo blagopoluchija naselenija v svjazi s rasprostraneniem koronavirusnoj infekcii [Decree on measures to ensure the sanitary and epidemiological welfare of the population in connection with the spread of coronavirus infection]. URL: <http://kremlin.ru/acts/news/63134>.

4. «Naftovyj skandal»: U RF zavyavly, shho uhoda z OPEK ne vidpovidala yiyi interesam [“Oil scandal”: Russian Federation stated that the agreement with OPEC did not meet its interests]. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/03/9/657825/>.

5. Blas, J., Di Paola, A. (2020). Saudis Plan Big Oil Output Hike, Beginning All-Out Price War. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-03-07/saudis-plan-big-oil-output-hike-beginning-all-out-price-war>

6. Su, S., Blas, J. (2020). Flood of \$25-a-Barrel Saudi Arabian Oil Is Headed for Europe. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-03-11/a-tsunami-of-25-a-barrel-saudi-arabian-oil-is-headed-for-europe>.
7. How Low Can Oil Go? One Forecast Sees \$5 a Barrel. (2020). URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-03-19/how-low-can-oil-go-traders-see-crude-prices-heading-below-20>.
8. Rosiya i Saudivsi"ka Araviya obvalyly ciny na naftu. Shho vidbuvayet"syia? [Russia and Saudi Arabia have slammed oil prices. What's going on?] URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30478035.html>.
9. Krax rynku nafty: skil"ky vtratyt" Rosiya vid vijny iz saudytamy [The collapse of the oil market: how much will Russia lose from the war with the Saudis]. URL: <https://racurs.ua/ua/n134877-krah-rynku-nafty-skilky-vtratyt-rosiya-vid-viyny-iz-saudytamy.html>.
10. Postril sobi u nohu: Chy vytrymaye ekonomika Rosiyi padinnya ciny na naftu ta shho ce oznachaye dlya Ukrainy? Eksperty SSHA [Shot in the Foot: Will Russia's Economy Endure the Fall of the Oil Price and What Does It Mean for Ukraine? US experts]. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/nafta-rosia-ekonomika-/5323264.html>.
11. U.S. Considers Intervention in Saudi-Russia Oil Standoff. (2020). URL: https://www.wsj.com/articles/u-s-considers-intervention-in-saudi-russia-oil-standoff-11584636054?mod=hp_lead_pos7.
12. Alper, A., Gardner, T. Trump says he will enter Saudi-Russia oil fray at appropriate time. URL: <https://www.reuters.com/article/us-global-oil-trump/trump-says-he-will-enter-saudi-russia-oil-fray-at-appropriate-time-idUSKBN216366>.
13. Putin zaproponuvav OPEK+ skorotyty naftovydobutok [Putin suggested OPEC+ cut oil production]. URL: <https://www.dw.com/uk/putin-zaproponuvav-opek-skorotyty-naftovydobutok/a-53015826>.
14. Blas, J., Meyer, H. Oil Producers Race for Output Deal With G-20 at Center Stage. URL: <https://www.bloomberquint.com/markets/oil-negotiators-race-for-global-pact-with-u-s-role-in-balance>.
15. US and Canada discuss putting tariffs on Saudi and Russian oil. (2020). URL: <https://www.ft.com/content/5f4704e9-0942-4707-97c0-eba79f4fcb8b>.
16. Neftjanye vojny: Tramp zhestko prigrozil Saudovskoj Aravii i Rossii [Oil Wars: Trump severely threatened Saudi Arabia and Russia]. URL: https://enovosty.com/news_economy/full/604-tramp-zhestko-prigrozil-saudovskoj-aravii-i-rossii.
17. Short-Term Energy Outlook. (2020). URL: https://www.eia.gov/outlooks/steo/pdf/steo_text.pdf.
18. Grant Smith and Javier Bla OPEC+ agrees on deep oil-output cuts to fight market slump. (2020). URL: <https://www.bnnbloomberg.ca/opek-agrees-on-deep-oil-output-cuts-to-fight-market-slump-1.1419740>.
19. Ciny na naftu vpaly pislyia uhody OPEK+ [Oil prices fell after the OPEC+ deal]. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/tseny-neft-upali-sdelki-opek-1586503589.html>.
20. Klimkin: Dogovorennost' o sokrashchenii dobychi nefti – hudshee porazhenie Rossii za 20 let [Klimkin: The agreement to reduce oil production is Russia's worst defeat in 20 years]. URL: <https://gordonua.com/news/politics/klimkin-dogovorennost-o-sokrashchenii-dobychi-nefti-hudshee-porazhenie-rossii-za-20-let-1495043.html>.
21. Rossiya otkazalas' priznavat' porazhenie v sdelke OPEK+ [Russia refused to admit defeat in the OPEC + deal]. URL: <https://lenta.ru/news/2020/04/10/ustupki/>.
22. Denisenko, K. (2020). Koronavirus: vremya smerti Evrosojuza [Coronavirus: the time of the European Union death]. URL: <https://russiancouncil.ru/blogs/dkristiana/vremya-smerti-evrosoyuza/>.
23. Nosovich, A. (2020). Koronavirus postavil pod vopros sushchestvovanie Evrosojuza [Coronavirus called into question the existence of the European Union]. URL: <https://www.rubaltic.ru/article/politika-i-obshchestvo/13032020-koronavirus-postavil-pod-vopros-sushchestvovanie-evrosoyuza/>.
24. Dzhubili, F. (2020). Italiya razocharovana reakciej Evrosojuza na koronavirus [Italy is disappointed with the EU's response to coronavirus]. URL: <http://eurasia.expert/italiya-razocharovana-reaktsiey-es-na-koronavirus/>.
25. Università degli Studi Giustino Fortunato [Giustino Fortunato University of Studies]. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Universit%C3%A0_degli_Studi_Giustino_Fortunato.
26. V Italii prigrozili vyhodom iz Evrosojuza iz-za promedlenija v pomoshhi po bor'be s koronavirusom [Italy threatened to leave the European Union because of the delay in helping to combat the coronavirus]. URL: <https://112.ua/mir/v-italii-prigrozili-vyhadom-iz-evrosoyuza-iz-za-promedleniya-v-pomoshhi-po-borbe-s-koronavirusom-530835.html>.
27. Militari di Mosca acquarterati nella foresteria dell'esercito italiano, i timori di un'«occupazione» russa in Italia [Moscow soldiers headquartered in the guesthouse of the Italian army, fears of a Russian "occupation" in Italy]. URL: https://www.lastampa.it/topnews/primo-piano/2020/03/25/news/militari-di-mosca-acquarterati-nella-foresteria-dell-esercito-italiano-i-timori-di-un-occupazione-russa-in-italia-1.38635908?fbclid=IwAR3hMvFXMX-PPKAO110tdkAje19tQV-HDQScDrf0EDriSw2hlhamw16OKV_I.
28. Le accuse di Mosca e la nostra risposta [Moscow's accusations and our response]. URL: <https://www.lastampa.it/lettere/2020/04/03/news/le-accuse-di-mosca-e-la-nostra-risposta-1.38672825?fbclid=IwAR3n uZxugKxilppRJ898JIENXhhXIRro2rk9ONK7kmv0LkaGpuvBEKINhik>.
29. V Italii zadumalis' o pamjatnike rossijskim voennym [Italy thought about the monument to the Russian military]. URL: <https://lenta.ru/news/2020/04/06/monument/>.
30. Sarovich, A. (2020). Evropa proigryvaet bitvu obrazov [Europe loses the battle of images]. URL: <https://www.spiegel.de/politik/ausland/corona-krise-europa-verliert-den-kampf-der-bilder-a-d2264aee-41aa-4c82-9fa6-9f6837b04079>.
31. Hlava MZS Pol'shhi zvynuvatyv RF u vykorystanni pandemiyi dlya poshyrennya dezinformaciyi [The Polish Foreign Minister accused the Russian Federation of using a pandemic to spread misinformation]. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2020/04/3/7108315/>.
32. Kanada zvynuvachuye Rosiyu u vykorystanni koronavirusu dlya dezinformaciyi [Canada accuses

Russia of using a coronavirus for misinformation]. URL: <https://www.polskieradio.pl/398/7856/Artykul/2476140>.

33. «YeS skoro rozvalyt'sya»: RF prodovzhuye shyryty fejky dovkola pandemiyi – zvit [“The EU will soon collapse”: Russia continues to spread fakes around a pandemic – a report]. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2020/04/1/7108223/>.

34. Vladimir Putin prinjal uchastie v jekstrennom sammite «Gruppy dvadcati» 26 marta 2020 g. [Vladimir Putin attended the G20 emergency summit on March 26, 2020]. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=s-ahqb2es7U>.

35. Rosiya prahne vykorystaty COVID-19 shhob rozvalyty Yevropejs'kyj Coyuz - posol Ukrayiny v OON [Russia seeks to use COVID-19 to overthrow the European Union, Ukraine's ambassador in the UNO]. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/oon-ukraina-koronavirus/5359463.html>.

36. RF khoche ne lyshe znyaty z sebe sankciyi, a j dobytys' uzakonennya aneksiyi Krymu, - diplomat [The Russian Federation wants not only to lift the sanctions, but also to secure the legalization of the Crimea annexation, - the diplomat]. URL: https://espreso.tv/news/2020/04/01/rf_khoche_ne_lyshe_znyaty_z_sebe_

sankciyi_a_y_dobytys_uzakonennya_aneksiyi_krymu_diplomat.

37. Ukrayina zablokuvala v OON manipulyativnu rezolyuciyu Rosiyi shhodo COVID-19 – Kyslytsya [Ukraine has blocked Russia's manipulative resolution on COVID-19 – Kyslytsia]. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/2911141-ukraina-zablokuvala-v-oon-manipulativnu-rezoluciu-rosii-sodo-covid19-kislica.html>.

38. V pervoj rezolucii, prinjatoj s nachala pandemii COVID-19, chleny Genassamblei prizvali k solidarnosti v bor'be s virusom [Members of the General Assembly called for solidarity in the fight against the virus in the first resolution adopted after the start of the COVID-19 pandemic]. URL: <https://news.un.org/ru/story/2020/04/1375482>.

39. Komentar MZS Ukrayiny shhodo uxvalennya proyektu rezolyuciyi HA OON «Hlobal'na solidarnist' dlya borot'by z COVID-19» [Comment by the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine on the adoption of the UN General Assembly draft resolution “Global Solidarity to Combat COVID-19”]. URL: <https://mfa.gov.ua/news/komentar-mzs-ukrayini-shhodo-uhvalennya-proyektu-rezolyuciyi-ga-oon-globalna-solidarnist-dlya-borotbi-z-covid-19>.

COVID-19 as a tool of the Russian hybrid influence on the European system of international relations

Shevchuk Oleksandr Volodymyrovych

Doctor of Political Sciences, Professor,
Dean of the Faculty of Political Science
Petro Mohyla Black Sea National University
68 Paratroopers st., 10, Nikolaev, Ukraine

The article deals and analyzes in detail the correlation of Russian foreign policy in the conditions of the pandemic COVID-19 spread in the world.

At present, as Europe and the world face the challenge of spreading COVID-19 pandemic, Russia is trying to undermine European unity from within and achieve its own foreign policy goals using the Europe's quarantine.

Two dimensions of the Russian Federation's strategy for the European system of international relations are distinguished. The foreign policy dimension aims to destabilize the stable links of international cooperation of European countries and to discredit the effectiveness of the EU institutions, taking advantage of the problems faced by European countries. The internal political dimension aims to show Russia as a kind of “island of stability” as opposed to Europe, where countries are left alone in the face of the danger of COVID-19 spread. This is very important in the face of Putin's rating downgrade. Economy “assistance” of the Russian Federation to the countries of Europe, including Italy, and powerful information support of this process are tools for this strategy.

It is noted that oil war with Saudi Arabia, which has greatly depreciated the Russian national currency and has substantially reduced the revenues to the Russian budget, has become a catalyst for the Russian Federation's activation in the system of European relations. Russia's foreign policy course on multilateral diplomacy institutions, in particular the UN and the G20, is characterized. It is determined that the Russian side's desire to initiate the adoption of international documents has elements of manipulative influence. For example, the draft resolution of the Russian Federation contained a requirement to abolish international sanctions. A similar thesis was supported by Russian President Vladimir Putin during the G20 summit, which took place in a video conference format.

Modern events testify the preservation of the imperial component in Russian foreign policy as decisive.

Key words: COVID-19, Russian foreign policy, hybrid impact, oil war, information operation, sanctions.